Економічні науки

УДК 336.711

Дуброва Наталя Петрівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів та банківської справи

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Дуброва Наталья Петровна

кандидат экономических наук, доцент,

доцент кафедры финансов и банковского дела

Днепровский государственный аграрно-экономический университет

Dubrova Natalia

PhD, Associate Professor of Finance and Banking Department

Dnipro State Agrarian and Economic University

Тріль Анастасія Олександрівна

магістр спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Триль Анастасия Александровна

магистр специальности «Финансы, банковское дело и страхование»

Днепровского государственного аграрно-экономического университета

Tril' Anastasia

Master of Specialty «Finance, Banking and Insurance» of the

Dnipro State Agrarian and Economic University

КРЕДИТНА ПОЛІТИКА КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ
КРЕДИТНАЯ ПОЛИТИКА КОММЕРЧЕСКОГО БАНКА
THE CREDIT POLICY OF A COMMERCIAL BANK

Анотація. *Розглянута сутність кредитної стратегії та політики банку. Наведені фактори, що впливають на формування кредитної політики. Зазначені етапи процесу банківського кредитування.*

Ключові слова: *кредитна стратегія, кредитна політика, фактори кредитної політики, система основних цілей кредитної політики.*

Аннотация. *Рассмотрена сущность кредитной стратегии и политики банка. Приведены факторы, которые влияют на формирование кредитной политики. Определены этапы процесса банковского кредитования.*

Ключевые слова: *кредитная стратегия, кредитная политика, факторы кредитной политики, система основных целей кредитной политики.*

Summary. *The essence of credit strategy and credit policy is determined. Factors that influences on credit policy forming are given. Stages of banking credit process are determined.*

Key words: *Credit strategy, credit policy, factors of credit policy, system of main aims of a credit policy.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах функціонування банківської системи України основна увага приділяється формуванню кредитної політики банку. Ефективна кредитна політика банку сприяє зниженню банківських ризиків та зростанню прибутку банку навіть за несприятливого економічного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кредитна діяльність банківських установ перебуває у центрі уваги науковців і на сьогодні є найбільш дослідженим розділом банківської справи. Дослідженню теорії та практики організації кредитних відносин присвячені праці вітчизняних вчених-економістів, а саме: В.Л. Андрущенка, О.В. Васюренка, О.В.

Дзюблюка, О.Т. Євтуха, Ю. В. Єрмакова, Б.С. Івасіва, В.Д. Лагутіна, О.В. Лисенок, М.В. Лукашук, Б.Л. Луціва, А.М. Мороза, О.М. Ольховської, О.В. Петрука, Є.С. Полякової, О.В. Примостки, М.Ф. Пуховкіної, Б.І. Пшика, М.І. Савлука та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим є ряд питань стосовно формування кредитної стратегії та кредитної політики в умовах економічної нестабільності України.

Метою статті є розгляд теоретичних аспектів формування кредитної політики комерційного банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. В міжнародній практиці банківські установи активно розробляють та застосовують на практиці стратегії управління своєю кредитною діяльністю і формують на їх основі кредитну політику, що дозволяє більш успішно здійснювати фінансово-економічну діяльність у ринковому середовищі. Як зазначає Лисенок О.В. «стратегічне управління кредитними операціями – це діяльність щодо розробки кредитних стратегій банківської установи, формування мети, завдань та вибору методів їх досягнення» [3]. Чітко визначена стратегія розвитку банку, зокрема і в частині кредитних операцій дає змогу максимально використовувати наявні ресурси та реагувати на зміни, що відбуваються як в зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Стратегія кредитної діяльності формується банком в процесі формування кредитної політики, яка являє собою це сукупність факторів, документів і дій, що визначають розвиток комерційного банку в галузі кредитування. Саме остання визначає завдання і пріоритети кредитної діяльності банку, засоби і методи їх реалізації, а також принципи і порядок організації кредитного процесу, створює основу організації кредитної роботи банку відповідно до загальної стратегії його діяльності, виступаючи необхідною умовою розробки системи документів, що регламентують процес кредитування [1].

Кредитна політика повинна охоплювати найважливіші елементи та принципи організації кредитної роботи в банку, визначати пріоритетні напрями кредитування, а також перелік кредитів, які не повинні входити до кредитного портфеля. Кредитна політика будь-якого банку визначає внутрішньо банківську процедуру видання кредиту, документообіг, моніторинг за кредитним портфелем, роботу з проблемними кредитами, встановлення процентних ставок за кредитом. Її головною метою є досягнення зростання шляхом зміцнення та підвищення надійності якості кредитного портфеля банку [2].

Кредитна політика банку повинна бути спрямована як на зростання обсягів активів, так і на підвищення їх якості. Одним зі шляхів цього є уникнення проблемних кредитів, для чого необхідно звернути увагу на досконаліть вивчення якості кредитного портфеля і кваліфікацію працівників, що проводять цю оцінку. Якщо застосовані заходи неефективні, то банк повинен забезпечити задоволення своїх інтересів, вимагаючи погашення боргу за рішенням судових органів. Важливим напрямом є визначення факторів кредитної політики банку, які згруповані у табл. 1.

Кредитна політика охоплює найважливіші елементи і принципи організації кредитної роботи в банку, які фіксуються у письмовому вигляді та затверджуються на засіданнях кредитного комітету і комітету кредитного нагляду. Ця політика формується на основі факторів, що визначаються обсягом капіталу, активів та кредитного портфеля банку, складом його клієнтури, спеціалізацією, місцезнаходженням, наявністю мережі філій, ситуацією на грошовому ринку тощо. У процесі реалізації кредитної політики банківські установи виходять із необхідності забезпечити поєднання своїх інтересів та інтересів акціонерів, вкладників і позичальників.

Таблиця 1

Фактори кредитної політики [2]

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
Макроекономічна ситуація в країні та тенденції її розвитку	Кваліфікація персоналу банку
	Відсоткова політика банку
Потенціал та економічні особливості регіону, в якому розташований банк	Потенційні та існуючі позичальники банку
	Управління кредитними ризиками
Стан та рівень розвитку грошового ринку країни	Внутрішньобанківські нормативні документи з кредитування
Кредитна політика конкурентів	Управління кредитним портфелем
Законодавчі обмеження на об'єм кредитних операцій	Забезпеченість персоналу інформаційними матеріалами

З огляду на це, основним критерієм кредитної політики є принцип пріоритетності мінімізації рівня ризику над дохідністю, відповідно до якого банк, незалежно від суми потенційного доходу, має відмовити клієнту в наданні кредиту, якщо така операція пов'язана з недопустимим рівнем ризику. Тобто рішення банку щодо надання кредиту залежить від критерію: бажаний дохід/допустимий рівень ризику [3].

Слід зазначити, що організаційна структура управління кредитною діяльністю може бути різною в кожному банку, оскільки особливості її будови залежать від загальної організаційної структури самої банківської установи, принципів кредитних процесів та кількості відокремлених підрозділів (рис. 1) [3].

Система основних цілей кредитної політики комерційного банку в сучасних умовах має включати [4]:

- забезпечення максимального рівня дохідності кредитного портфеля та акціонерного капіталу комерційного банку при мінімальному рівні ризику;
- підтримання оптимального співвідношення між кредитами, депозитами та іншими зобов'язаннями і власним капіталом банку;
- забезпечення фінансової стійкості комерційного банку у процесі здійснення кредитної діяльності;

- розширення клієнтської бази шляхом надання кредитних послуг високої якості;
- забезпечення зваженого та оптимального використання кредитних ресурсів;
- збереження високого рівня довіри юридичних і фізичних осіб до комерційного банку шляхом своєчасного та повного виконання своїх зобов'язань перед вкладниками й акціонерами.

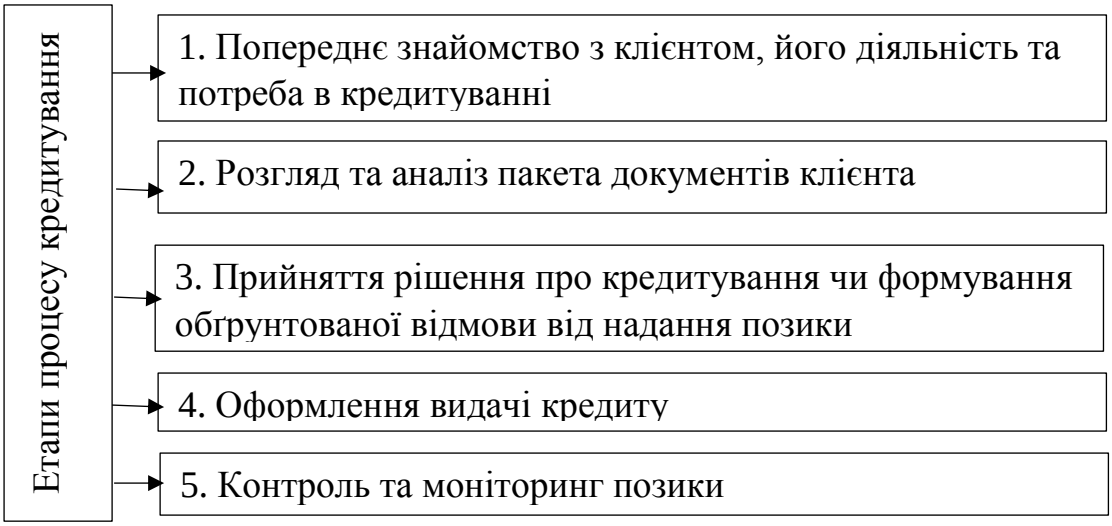

Рис. 1. Етапи процесу банківського кредитування [3]

У процесі управління кредитною політикою банківські установи виходять із необхідності забезпечити поєднання своїх інтересів та інтересів акціонерів банку, вкладників і позичальників. З огляду на це банк незалежно від суми потенційного доходу може відмовити клієнту в наданні кредиту, у випадку якщо операція пов'язана з недопустимим рівнем ризику [4].

Висновки і пропозиції. Управління кредитною політикою банку є невід'ємною частиною забезпечення прибутковості його кредитних вкладень та ефективної діяльності. Таким чином, у процесі управління кредитною політикою українські банки мають приділяти значну увагу створенню стратегії та постановці ключових цілей кредитної політики, в

результаті якої досягається основна мета її реалізації – «отримання максимального процентного доходу від кредитних вкладень, що безпосередньо впливає на забезпечення рентабельності банківської установи» [4].

Література

1. Волкова Н.І. Вибір кредитної стратегії банками України / Н.І. Волкова // Науковий вісник НЛТУ України. - 2014. - Вип. 24.3. - С. 291-301.
2. Єрмакова Ю.В. Визначення впливу факторів на якість кредитної політики банку / Ю. В. Єрмакова // Управління розвитком. -2014. - 15 (178). – 59-61.
3. Лисенок О.В. Формування стратегії та політики управління кредитними операціями банків / О.В. Лисенок // ВІСНИК ЖДТУ. - 2016. - № 1 (75). – С. 185-190.
4. Ольховська О. В. Шляхи підвищення ефективності управління кредитною політикою банку / О. В. Ольховська // Управління розвитком. -2013. - 20(160). – 59-60.
5. Полякова Є.С. Кредитна політика як інструмент управління дебіторською заборгованістю комерційних банків / Є.С. Полякова, М.В. Лукашук // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка. - 2011. - Вип. 18. - С. 423-428.

References

1. Volkova, N.I. (2014), "The choice of credit strategy by the banks of Ukraine", Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy, vol. 24.3, pp. 291-301.
2. Yermakova, Yu.V. (2014), "Determination of influence of factors is on quality of credit politics of bank", Upravlinnia rozvytkom, vol. 15 (178), pp. 59-61.

3. Lysenok, O.V. (2016), "Forming of strategy and politics of management of banks credit operations", VISNYK ZhDTU, vol. 1 (75), pp. 185-190.
4. Olkhovska, O. V. (2013), "Ways of increase of efficiency of management of bank credit politics", Upravlinnia rozvytkom, vol. 20(160), pp. 59-60.
5. Poliakova, Ye.S. and Lukashuk, M.V. (2011), "Credit politics as instrument of management an account receivable of commercial banks", Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia. Seriia: Ekonomika, vol. 18, pp. 423-428.